

GLOBAL CONFLICTS

© 2013 Serious Games Interactive ApS, All Rights Reserved

ÄMNESÖVERSIKT ISRAEL-PALESTINA

INNEHÅLL

ANVÄNDA DENNA ÄMNESÖVERSIKT	3
Israel-Palæstina konflikten	3
Israel och Palestinas historia	3
Tidig historia: 1500 f.v.t. - 1920 e.v.t	3
Senare historia: 1920 – 1979 e.v.t.	4
Modern historia: 1980 -	5
Huvudteman	6
Sionism, förföljelse	6
och nationalism	6
Det palestinska motståndet,	7
nationalismen och martyrerna	7
Terrorism och säkerhet	8
Bosättningar	10
De mänskliga	11
rättigheterna	11
Fred	12
De grundläggande problemen	13

ANVÄNDA DENNA ÄMNESÖVERSIKT

Sanningen bakom Israel-Palestinakonflikten är bland det mest omtvistade i världen. Denna snabbguide försöker inte att presentera en objektiv sanning, utan snarare ge en balanserad bild av konflikten i en komprimerad och lättillgänglig form.

ISRAEL-PALÆSTINA KONFLIKTEN

Konflikten mellan israeler och palestinier har pågått under de senaste 4000 åren i det landområde kallas Israel eller Palestina, beroende på tidpunkt eller synvinkel. Under dess långa historia har dess storlek, befolkning och styre varierat kraftigt.

ISRAEL OCH PALESTINAS HISTORIA

För vissa är historia en lätt sak då verksamheten i grund och botten handlar om faktisk redovisning av tidigare händelser. All hänsyn till tidigare händelser kräver dock en viss tolkning. Man kan tona ner vissa element och lägga tyngd vid andra – ja historien är ett lika stort slagfält för Israel-Palestina-konflikten som Sinaihalvön. Man hävdar ofta att man har sanningen bakom konflikten och hänvisar till historiska källor. Valet av referenser sker ofta av ett specifikt syfte, och ett kritiskt förhållningssätt är därför viktigt för att förstå konfliktens komplexitet.

Historien används till exempel för att stödja eller undergräva (beroende på ens agenda och synvinkel) staten Israels legitimitet – det samma gäller för en framtida palestinsk stat.

Tidig historia: 1500 f.v.t. - 1920 e.v.t

Området var ursprungligen känt som Kanaans land. Vid den här tidpunkten levde flera stammar i området. Kanaans land var en del av det egyptiska riket fram till 1500 f.v.t. Vid den här tidpunkten invaderade de hebreiska stammarna från Egypten och Davids kungarike bildades, men det utmanades ständigt av invaderande arméer och inbördeskrig. Fram till 640 e.v.t. innefattade de invaderande arméerna trupper från det babyloniska riket, det persiska imperiet, det makedonska riket, det bysantinska riket och romarriket, varav flera mer eller mindre framgångsrikt lyckades underkua det antika Israel.

År 640 e.v.t. invaderade araber landet med den nygrundade religionen islam i ryggen och lade grunden för dagens arabisk-muslimska majoritetsbefolkning. Under mer än 1000 år växlade makten mellan olika muslimska erövare (korstågen 1096-1291 e.v.t. borträknat) med det ottomanska imperiet som den sista. Det ottomanska riket förlorade kontrollen 1917 med dess nederlag i första världskriget.

De två segrarna, Frankrike och Storbritannien, upprättade Sykes-Picot-avtalet. I avtalet delades Mellanöstern upp i intressesfärer som hörde till var och en av de två makterna. 1917 skrevs Balfourdeklarationen, också av Storbritannien. Balfourdeklarationen var egentligen ett sekretessbelagt brev som uttryckte det första mer formella stödet för upprättandet en judisk stat.

Senare historia: 1920 – 1979 e.v.t.

Storbritannien etablerade det brittiskpalestinska mandatet år 1920 som varade fram till 1948 då FN beslutade att marken i Israel/Palestina skulle delas upp i en arabisk stat och en judisk stat. FN-beslutet kom efter ett stort inflöde av judiska bosättare och flyktingar som stadigt hade ökat från slutet av 1800-talet. Invandringen exploderade i antal människor i med andra världskriget och förintelsen där miljontals judar dödades av nazi-Tyskland.

Den moderna staten Israel föddes i blod, krig och terror. Judarna var å ena sidan desperata efter en fristad efter grymheterna under andra världskriget och var villiga att gå till ytterligheter för att säkra ett hemland. Å andra sidan var araberna lika bortkomna och ville desperat hålla fast vid vad de ansåg vara deras rättmätiga mark. Inom några veckor efter bildandet av staten Israel invaderade de omgivande arabstaterna det nyfödda landet.

Men efter de första arabiska framgångarna segrade Israel och gav arabstaterna ett så förödande slag att de fortfarande återhämtar sig från det. Detta lade också grunden för det nuvarande flyktingproblemet med mellan 400 000 och 800 000 palestinier som blev flyktingar i grannländerna som var ovilliga att assimilera dem. Konflikten orsakade också en oförsvarlig situation för de uppemot 800 000 judarna i arabländerna. Nästan 500 000 av dessa bosatte sig i Israel under 1970-talet med stöd från staten Israel. Den unga staten Israel har också tagit emot en enorm mängd ryska judar. Från 1970-talet och fram till idag har mer än 1 miljoner ryska judar bosatt sig i Israel.

Åren efter etableringen av den moderna staten Israel plågades landet av ett antal krig (1947-1949, 1956, 1967, 1969-1970, 1973, 1982 och 2006) mellan Israel och dess grannar, som utvidgade området Israel betydligt. Sexdagarskriget 1967 etablerade Israel som den ledande militärmakten i regionen. Det sista stora kriget 1973 förde Israel till undergångens brant men Israel klarade sig. Kriget 1973 ledde till freden med Egypten 1979 där Israel lämnade tillbaka Sinaihalvön som de erövrade under sexdagarskriget. Israel slöt fred med Jordanien 1994 men ligger fortfarande officiellt i krig med sina grannländer Syrien och Libanon.

De många krigen ledde till flyktingproblemet, bildandet av en palestinsk befrielseörelse, inrättandet av israeliska bosättningar och den ökande mängden terrorism.

Modern historia: 1980 -

Från slutet av 1970 kände palestinierna sig alltför utlämnade åt sitt eget öde för att kunna grunda en egen stat. Trots att de hade stöd från flera av arabländerna och flera stora krafter kände de sig bortprioriterade. Nederlaget för arabländerna blev den verkliga födelsen av den Palestinska befrielseorganisationen (PLO) som fick makten med Yassir Arafat som tog palestiniernas öde i egna händer med en militant linje. Med åren har den palestinska nationalismen expanderat och ledde tillsammans med den tuffare ekonomin i mitten av 1980-talet till det första folkliga upproret, känt som den första intifadan som bröt ut år 1987.

Den första intifadan avtog under 1991. 1994 undertecknades ett av de mest ambitiösa fredsöversöken hittills i Oslo. Osloavtalet skapade den Palestinska myndigheten som gavs befogenhet att förhandla med Israel och att styra områdena i Gaza och på Västbanken som evakuerades av Israel. Följande år drog Israel sig undan från vissa områden i enlighet med fredsavtalet, men fredsprocessen blev allt svårare.

År 2000 var USA värd för ett möte i Camp David, där de sista bosättningarna från Osloavtalet skulle byggas. Men samtalen blev snabbt stillastående. Palestinierna insisterade på att alla flyktingar skulle ha rätt att återvända till Israel, vilket skulle ge en arabisk majoritet i Israel. Israel insisterade på att annektera delar av de palestinska områdena och var ovilliga att avveckla de flesta bosättningarna. Strax efter misslyckandet i Camp David bröt den andra intifadan ut.

Under 2005 beslöt Israel sig på egen hand för att lämna Gaza och avveckla sina bosättningar som hade ockuperat Gaza sedan 1970. Reträtten från Gaza var enormt debatterad i Israel och utträdet involverade flera sammandrabbningar mellan den israeliska militären, bortkörda nybyggare och sympatiserande grupper från hela Israel.

Huvudteman

Global Conflicts: fokuserar på ett antal av de frågor som är centrala i den nuvarande israelisk-palestinska konflikten men som har sitt ursprung långt tillbaka i tiden.

Efter Israels utträde ur Gaza stod det klart att Hamas, ett religiöst parti och en militant organisation, kontrollerade Gaza och skulle fortsätta att kämpa mot Israel. Detta betonades också av Hamas stora seger i det palestinska valet i början av 2006 som helt kapsejsade eventuella fredssamtal eftersom Hamas står på de flesta ländernas terrorlistor och är inställda på att förinta Israel.

Fredssamtalen hindrades ytterligare 2006 då Israel invaderade södra Libanon för att stoppa raketattacker från Hizbollah mot israeliska byar och frita en kidnappad israelisk soldat.

För närvarande ligger flera fredsinitiativ på bordet med olika bidragande organ, däribland USA, Saudiarabien, EU och Ryssland. Men den hätska våldsspiralen ger alla förslag en liten chans att lyckas.

SIONISM, FÖRFÖLJELSE OCH NATIONALISM

Förföljelsen av judar har förekommit under större delen av världshistorien med incidenter i Spanien, Ryssland, England, Polen och Tyskland bland höjdpunkterna under de senaste 1000 åren. Den går oftast under namnet antisemitism som hänvisar till fientlighet eller fördomar mot judar utifrån deras religion, ras eller etniska grupp.

Förföljelsen av judar intensifierades i Europa under 1800-talet då nationalismen växte sig starkare. Närvaron av en påstådd främmande grupp som judarna visade sig vara ett effektivt sätt att samla människor under en flagga. Var det precis vad som behövdes i ett antal länder för att bygga en stark nationalstat?

I slutet av 1900-talet ledde detta till att vissa judar ansåg att ett hemland måste skapas där judar kan känna sig säkra och inte riskerar förföljelse. Idén om att skapa en judisk nationalstat kallas sionismen och kan ses som den judiska versionen av den växande nationalismen i Europa.

Hjulen sattes i rörelse av Leon Pinskers bok år 1881 som kritiserade att judar fram till dess inte hade assimilerats och accepterats i de länder de hade flytt till. Det är emellertid Theodor Herzl som med sin bok *Der Judenstaat* 1896 verkligen formar idéerna. Han grundar World Zionist Organization som senare skulle bli avgörande för att staten Israel skulle grundas.

Idag finns antisemitismen fortfarande i de flesta länderna och är särskilt påfallande i arabvärlden. De arabiska ledarna och media demoniserar judarna offentligt och propagerar för att den judiska staten ska förintas.

DET PALESTINSKA MOTSTÅDET, NATIONALISMEN OCH MARTYRERNA

Det palestinska motståndet mot det judiska inflytandet i Israel/Palestina började under 1920-talet när den judiska invandringen ökade och har hållits på en ganska hög nivå sedan dess även om världen, allianserna och resurserna har ändrats radikalt. Två händelser som har visat sig vara avgörande i motståndsrörelsens kamp och som har gett motståndet en gemensam referenspunkt är nationalismen och martyrerna.

Den palestinska nationalismen är ofta ifrågasatt som ett nybyggt koncept med få verkliga rötter i historien. Det stämmer att själva den nationalistiska idén är ett nytt påfund i de flesta länderna och har utvecklats ännu senare i arabvärlden med den sena självständigheten från kolonialmakterna. Den palestinska nationalismen sattes särskilt på kartan med de uppmärksammade terrorattackerna under OS i München på 1970-talet och kapningen av flera plan.

Upprättandet av en palestinsk stat i stället för en arabisk stat har fått ett allt större godkännande från de flesta länderna. Även Israel har gått med på att förhandla med representanter för en palestinsk stat. Nationalismen var viktig för att formulera en gemensam vision för missnöjda palestinier och förena olika kämpande grupper. Under en tid såg det ut att bli en framgångsrik strävan med styrkan från Yassir Arafat, PLO och Fatah, men sedan 2005 har Arafat dött och palestinerna har gått farligt nära ett inbördeskrig över vad en palestinsk stat ska bestå i. Hamas vill ha en stat med starka rötter i islam medan Fatah stöder en sekulär stat.

I motståndskampen har martyrbegreppet fått en speciell plats. Martyrer (shahider) är offer i motståndskampen, antingen genom eget val eller slumpen. De barn som har dödats av förlupna kulor är martyrer precis som självmordsbombare som dödar oskyldiga civila israeler. Martyrer spelar en stor roll i det palestinska samhället som förebilder som man kan samlas runt i motståndet mot Israel. Martyrerna har gett det ultimata offret och för det belönas de med en plats i paradiset. Användningen av självmordsbombare och stödet för attentatsmännen från vissa muslimska religiösa ledare tändar regelbundet konflikter.

TERRORISM OCH SÄKERHET

Under hela 1900-talet har Israel/Palestina drabbats av talrika terroristattacker från båda sidorna men palestinierna har mycket oftare använt sig av det här vapnet. Terroristattacker bidrog, speciellt från judiska grupper under det brittiska mandatet, till att tvinga Storbritannien att ge upp Palestina och lämna över ansvaret till FN som beslutade om delningsplanen 1947.

Eftersom palestinierna har blivit den allt svagare parten i konflikten de har varit mer benägna att använda terroristattacker eftersom det är ett vapen som inte kräver mycket resurser.

De har skett både direkt i Israel med bomber och i andra länder, ofta genom kapning och kidnappning. I själva verket har de flesta palestinska grupperna bildats med målet att förinta Israel. Israel kan å sin sida lita till sin överlägsna militärmakt för att garantera sin säkerhet, vilket inte var möjligt före etableringen av den moderna staten Israel.

Israel säger att de ständigt begränsar sin maktutövning i konflikten men tvingas stävja de många terrordåden från de olika palestinska grupperna. Å andra sidan ser många palestinier sin kamp mot Israel som en frihetskamp där de måste ta till de medel som finns till hands mot en överlägsen fiende – terrorhandlingar inbegripet.

Terrorattackerna mot civila israeler har lett till att Israel genomdriver allt hårdare säkerhetsåtgärder i form av militära räder, vägspärrar, kollektiv bestraffning, säkerhetsstängsel och diskriminering av palestinska invånare. Många palestinier hindras från att gå till jobbet eller skolan i Israel vilket gör att deras levnadsstandard blir lidande. Palestinier som kommer igenom vägspärrarna undersöks noggrant och får vänta i långa köer.

Det har också förekommit incidenter där oskyldiga civila har skadats på grund av övernitiska israeliska soldater och till och med direkta trakasserier. Detta har lett till hård kritik av Israel och de anklagas för att bryta mot de mänskliga rättigheterna på en nästan daglig basis.

Även om det finns bevis för att säkerhetsåtgärderna i Israel är effektiva för att minska terrorattacker leder de också till att oskyldiga palestinier alieneras. Denna alienation kan på sikt minska chanserna för fred. Faktum är att den senaste framgången för Hamas i valet till det palestinska parlamentet till stor del är en följd av Hamas hårda linje mot Israel (och korruptionen frodades under det styrande sekulära partiet Fatah) som slår an en sträng hos en allt större mängd palestinier.

Hamas framgångar har stärkts ytterligare av Israels utträde ur södra Libanon 2000 och Gaza 2005. Södra Libanon styrs av den religiösa/politiska/sociala/terroristorganisationen Hizbollah som har ett starkt stöd från Iran. Många palestinier är övertygade om att vapen snarare än samtal ledde till den israeliska reträtten – inklusive att terrorattacker är det starkaste vapnet i den palestinska arsenalen.

BOSÄTTNINGAR

Bosättningar är djupt ingroddas i den israel självförståelsen och avgörande för grundandet av staten Israel. De är dess själva kärna. Bosättningar användes från början för att odla mark och har även fungerat som skyddsstrukturer för Israel. De första bosättningarna grundades slutet av 1880-talet då judiska bosättningar etablerades i Israel/Palestina. Det var ett hårt arbete att grunda bosättningar som behövdes för att landet skulle bli välmående. De första bosättningarna grundades ofta nära historiskt betydelsefulla platser av hängivna pionjärer från Östeuropa.

I själva verket hävdar Israel att bosättningarna är ett legitimt återupprättande av gamla judiska samhällen.

År	Muslims	Kristna	Judar	Befolkning
1922	486.100	71.500	83.800	649.100
1926	576.100	76.500	149.500	810.100
1931	693.100	89.000	174.600	966.800
1936	796.200	108.600	384.100	1.300.200
1940	881.300	120.600	463.500	1.478.000
1945	1.035.100	139.300	554.300	1.743.600

* Mellan 1880 och 1920 migrerade omkring 70 000 judar från främst Östeuropa till Palestina Israel.

Inledningsvis grundades de judiska bosättningarna genom att man köpte mark från arabiska markägare som ännu inte såg de bosättande judarna som något hot. Men detta förändrades under 1920- och 1930-talet när den judiska invandringen ökade. Fram till början av 1930-talet var tanken på att bosätta sig i Israel/Palestina inte en gemensam vision för alla judar, även om tanken blev allt mer populär. År 1945 var det judiska ägandet väldigt begränsat i alla områden i Israel/Palestina. Men det tog snart fart. Under åren har de israeliska bosättningarna expanderat kraftigt i Gaza och på Västbanken. Bosättningarna får privilegierad tillgång till vägar och vatten samt övriga förmåner som gör det attraktivt även med de fortsatta säkerhetsriskerna.

De flesta bosättarna är beväpnade och det förekommer regelbundna sammandrabbningar med palestinier, ofta över mark, men även direkta oprovokerade attacker från båda sidorna. Israeliska extremistiska bosättare har trakasserat palestinier, dragit upp olivträd ur marken, förstört egendom och har dödat flera palestinier under tvivelaktiga omständigheter.

Likaså attackerar palestinier bosättningar. Ofta identifieras inte förövarna på någon av sidorna och nästan ingen dras inför rätta. Bosättningarna har genomgående visat sig bryta mot internationell rätt men trots hårt tryck från omvärlden fortsätter Israel att hävda sin rätt att upprätthålla och utöka bosättningarna som har expanderat särskilt kraftigt runt Jerusalem. Några av de mer religiösa bosätargrupperna fortsätter att propagera för stora bosättningar i hela regionen som Gud har gett till dem enligt Bibeln.

DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

De mänskliga rättigheterna är ett mycket omtvistat ämne i konflikten. Faktum är att många av de mänskliga rättigheterna som antogs av FN i "allmänna förklaringen av de mänskliga rättigheterna" kränks på regelbunden basis. Många organisationer försöker dokumentera att särskilt det israeliska agerandet bryter mot de lagar som har fastställts av internationella konventioner. Organisationerna är internationella, palestinska och israeliska fastän med olika fokusområden. Några av de mest inflytelserika är B'Tselem, Al Haq, Machsom Watch, Amnesty International och Human Rights Watch.

Under årens lopp har listan över kränkningarna på båda sidorna fortsatt vara lång. På båda sidorna har man konsekvent brutit mot "krigslagar" och mänskliga rättigheter med urskillningslös nit vilket har lett till många onödiga civila offer. Palestinska grupper deltar i raketattacker och terroristaktioner som oftast riktas mot civila mål medan den israeliska försvarsmakten (IDF) bedriver artilleribeskjutningar, husrannsakingar och avrättningar av terroristledare med en hög risk för civila offer. Israel använder ofta kollektiv bestraffning, vilket framgår av hundratals rivningar av dömda eller misstänkta terroristers hem.

Ofta förlängs straffet även till terroristens familj. Israelerna använder även civila som mänskliga sköldar i militära operationer. Dessutom begränsar israelerna kraftigt den fria rörligheten för palestinerna genom tillstånd, vägspärrar och skyddsbarriären (barriären består av stängsel och en betongvägg längs gränsen mellan Israel och Västbanken).

Vägsfärrarna begränsar allvarligt friheten och rörligheten och verkar ofta ganska slumpmässiga och är orättvisa för palestinierna, även om de är giltiga ur en säkerhetssynpunkt.

Myndigheterna på båda sidorna har anklagats för att fängsla människor utan rättegång, för tortyr och ett orättvist rättssystem. På den palestinska sidan har myndigheterna en begränsad kontroll med summariska avrättningar, skenande korruption och begränsad kontroll över speciellt anti-israeliska brott som vapensmuggling, raketattacker och terroristaktioner. Israelerna diskriminerar palestinier och fängslar människor under långa perioder utan rättegång. För civilbefolkningen fortsätter konfliktens konsekvenser att vara ödesdigra. De flesta av offren är civila på båda sidorna. Sedan slutet av 2000 har Israel dödat mer än 3500 palestinier på Västbanken och i Gaza, däribland 600 barn. Under samma period har militanta palestinier dödat 1000 israeler både i Israel och i de palestinska territorierna.

FRED

Konfliktens fredsprocess mellan arabvärlden, Israel och palestinierna har varit långsam och besvärlig. Den har uppmärksamats genom åren av supermakterna USA och Sovjetunionen och har blivit en skådeplats för världspolitiken. USA har traditionellt varit Israels allierade medan majoriteten av arabvärlden har vänt sig till Sovjetunionen för stöd. Men med slutet på det kalla kriget förändrades detta.

Fredsprocessen har gett stora resultat under åren, till exempel då Israel undertecknade ett fredsavtal med Egypten och Jordanien. Emellertid kom denna fred först efter stora diplomatiska ansträngningar och till enorma kostnader för de statliga ledare som undertecknade fredsavtalet, samtidigt som extremister från deras eget land sedan dödade dem. Därför hindras fredsprocessen inte bara av ett antal stora hinder utan också av en djup antipati mot fred i regionen. Denna antipati är inte begränsad till extremistgrupper utan kan hittas i alla länder. Trots det varierar antipatin avsevärt över tid och hoppet om fred går upp och ner.

Genom åren har mer än 20 större fredsförslag cirkulerat och många av dem har undertecknats. Frågan om palestinierna har emellertid varit svår att lösa. Palestiniernas öde har legat på fredsbordet sedan 1947 men har alltid prioriterats bort till förmån för andra mer akuta frågor. Så var fallet även i freden med Egypten och Jordanien. Även om de arabiska ledarna ger moraliskt och finansiellt stöd till den palestinska saken är de ovilliga att utbyta palestinska fördelar på bekostnad av sitt eget inflytande och sin makt.

Även om planerandet har kommit långt genom åren har det ofta spårat ur genom olika tolkningar av fördragen, brist på förtroende mellan de statliga ledarna, israeliska säkerhetsåtgärder och eskalerande våld från mer eller mindre autonoma palestinska grupper.

De grundläggande problemen

Jerusalem, bosättningar och mark

Jerusalem är heligt och avgörande för båda sidorna som ser staden som sin naturliga huvudstad. Detta är en del av den större frågan om de exakta gränserna mellan de två staterna som är svåra att dra. Detta kompliceras av de israeliska bosättningarna som är spridda över stora områden av Västbanken. Palestinierna är oroad över det stora antalet bosättningar medan israelerna inte vill vräka människor från sina hem.

Säkerhet

Israel måste få en försäkring från en palestinsk stat om att de kan upprätthålla säkerheten när Israel drar sig undan. Det gäller även att det måste finnas ledare som inte har blod på sina händer och som är trovärdiga fredsanhängare. Utsikterna hittills är inte ljusa eftersom de palestinska myndigheterna är ovilliga och alltför svaga för att hindra de många fraktionerna från att attackera Israel.

Riktig suveränitet

Palestinierna är oroliga för att de kommer att få en amputerad stat som saknar de nödvändiga institutionerna, makten och handlingsutrymmet. De begränsningar som Israel efterfrågar gäller ofta säkerhetsåtgärder men leder ofta till förkrympta palestinska ekonomiska strukturer.

Palestinska flyktingar

En lösning måste hittas för de många krigsflyktingarna. Israel kommer inte att tillåta att de återvänder eftersom detta skulle innebära slutet för en judisk majoritet i Israel. Den palestinska sidan kräver dock åtminstone någon form av ekonomisk ersättning och ett erkännande av flyktingarnas lidande.

Fredsprocessen är fortfarande bland de mest komplicerade och viktiga frågorna i Israel-Palestinakonflikten

© 2013 SERIOUS GAMES INTERACTIVE APS
ALL RIGHTS RESERVED